

החותמת המנדטורית של משק עין חרוד

דברי דואר משקפים את שיקולי ההקמה של בתי הדואר

במהלך תקופת השלטון הבריטי על ארץ ישראל הוקמו נקודות דואר ביותר ממאה ושלושים יישובים בכל רחבי הארץ. חלק מבתי הדואר נפתחו ביישובים וותיקים ומבוססים, ואחרים הוקמו ביישובים חדשים ודלי אוכלוסייה אשר עלו על הקרקע זמן קצר קודם לכן. אחד מאותם יישובים היה קיבוץ "עין חרוד", בו נפתחה בשנת 1939 סוכנות דואר מקומית שכונתה בשם "משק עין חרוד".

קיבוץ עין חרוד

בחודש ספטמבר 1921 עלו מתיישבי קיבוץ עין חרוד על הקרקע באתר הראשון שהוקצה להם, סמוך למעיין עין חרוד שבעמק יזרעאל.

בשנת 1926 החלו אנשי הקיבוץ לעבור בהדרגה לאתר הקבע אשר הוקצה להם על גבעת קומי, כשלושה קילומטרים מזרחית למעיין עין חרוד. העברת חברי הקיבוץ ומבני המשק לאתר החדש נעשתה בעצלתיים, וארכה מספר שנים עד להשלמתה.

מקור: ויקיפדיה

קיבוץ עין חרוד, תחילת שנות ה-20

תחנת הרכבת עין חרוד

כשנה לאחר העלייה המקורית על הקרקע הוקמה סמוך לקיבוץ תחנת רכבת, אשר נועדה להקל את הגישה עבור חברי היישובים עין חרוד, כפר יחזקאל וגבע.

Halt - תחנת הרכבת

תחנת הרכבת עין חרוד

כתבה שפורסמה ב-24 באוגוסט 1922 בעיתון "הארץ"
תיארה את חשיבותה של התחנה עבור הקיבוצים
שסביבה:

בחורף שעבר, לפני שנפתחה תחנת מסילת הברזל
החדשה עין חרוד, הוכרחו העובדים להשתמש בתחנת
עפולה הסמוכה ולהוביל את כל החומרים הנחוצים
להם מחיפה דרך התחנה הזאת. אולם קושי רב עד
למאוד היה כרוך בהובלה דרך עפולה מפני שבימי
הגשמים נהפכת האדמה בעמק לטיט עב ונוקשה, ולא
פעם קרה שהעגלות עם הבהמות שקעו בתוך הטיט...

עכשיו הוטב המצב בהרבה: נפתחה תחנת מסילת
ברזל המשמשת לכל הנקודות, הרחוקה מעין חרוד,
גבעת יחזקאל וקבוצת הגבעה בסך הכול מרחק של
10-15 רגעים...

העובדים בעין חרוד מחכים בכיליון עיניים ליום שבו
תפתח התחנה באופן רשמי, כי לפי שעה מתעכבות
רכבות הנוסעים לשניים שלושה רגעים בתחנה
והכרטיסים נקנים ברכבת עצמה, דבר המעכב בעד
התפתחות התנועה.

תחנת הרכבת עין חרוד

בהיפתח התחנה... יבואו סדרים גם במשלוח הדואר, המתקבל לפי שעה דרך עפולה ואינו מסודר כלל, באשר גם בעפולה אין תחנת דואר רשמית. עשרות מכתבים מתקבלים יום יום לעין חרוד והנקודות האחרות, ולעיתים לא רחוקות יקרה שילכו מכתבים לאבוד ועיתונים אינם מתקבלים כמעט כלל.

התחנה נקראה במקור בשם "תחנת עין חרוד", ובהמשך הוחלף השם והתחנה נקראה "תחנת כפר יחזקאל".

מקור: ויקיפדיה

תחנת כפר יחזקאל, 1927

בית הדואר של עין חרוד

ב-3 באוגוסט 1925 נפתחה סוכנות דואר בשם "עין חרוד", אשר הוקמה ב"תחנת עין חרוד" של רכבת העמק ולא בתוך קיבוץ עין חרוד עצמו. היא שירתה את כל הקיבוצים ששכנו בקרבת תחנת הרכבת. המקום פעל במעמד של סוכנות דואר עד 19 בנובמבר 1927, והחל מן ה-20 בנובמבר שודרג מעמדו והוא הוגדר כבית דואר.

ב-10 בספטמבר 1938, כחלק ממעשי החבלה של הערבים כנגד מוסדות השלטון הבריטי ואתרי היישוב היהודי בתקופת המרד הערבי, הועלו באש תחנת הרכבת ובית הדואר שפעל בה. הנהלת הדואר המנדטורי פעלה במהירות, וכבר למחרת היום, ב-11 בספטמבר 1938, נפתח בית הדואר מחדש בתוך גבולות מושב כפר יחזקאל הסמוך. בית הדואר המשיך להיקרא בשם "עין חרוד" למרות שפעל בתוך כפר יחזקאל.

בית הדואר "עין חרוד" המשיך לפעול תחת שם זה עד סוף שנת 1939, ובתחילת שנת 1940 הוא הוחלף על ידי סוכנות דואר בשם "כפר יחזקאל".

בית הדואר של משק עין חרוד

תהליך העברתו של קיבוץ עין חרוד למקום הקבע שלו על גבעת קומי כלל גם תכנון של העברת בית הדואר מתחנת הרכבת אל תוך גבולות הקיבוץ באתרו החדש.

בכתבה שפורסמה בעיתון הארץ ב-1 בספטמבר 1935 תואר המבנה החדש של בית הדואר שהיה בשלבי הקמה:

אנחנו ממשיכים לעלות אל הגבעה, ושוב נגד עינינו ישוב חדש.

על יד הדרך מישהו בונה לו בית, כאילו איש פרטי התנחל כאן בין הקיבוצים והכפרים השיתופיים שעל אדמת העם. אך לא: גם זהו בנין ציבורי.

נתרבו כאן התושבים במשקים ובכפרים היהודיים, והממשלה המתה את "חסדה" לתושבי המקום ובונה פה בית דואר, בכדי שלא להטריח את הכפריים עמלי הכפיים בעלייה וירידה אל הדואר המרכזי, שעל יד תחנת הרכבת.

למרות הקמת המבנה לא נפתח בית הדואר הנפרד בשנת 1935, ורק לאחר שריפת תחנת הרכבת והעברת בית הדואר של "עין חרוד" אל תוך מושב כפר יחזקאל, עלתה מחדש בסוגיה של פתיחת בית דואר נפרד עבור קיבוץ עין חרוד.

בית הדואר של משק עין חרוד

ב-1 באוגוסט 1939 נפתחה בקיבוץ עין חרוד סוכנות דואר מרמה ב'. מאחר ובית הדואר של "עין חרוד" עדיין פעל באותה עת בתוך מושב כפר יחזקאל, הוענק לסוכנות הדואר החדשה השם "משק עין חרוד".

מספר ימים לאחר מכן, ב-7 באוגוסט 1939, פורסמה בעיתון "הארץ" ידיעה המפרטת את השירות שניתן יהיה לקבל בסוכנות הדואר החדשה:

מודיעים ברבים על פתיחת סוכנות דואר במשק עין חרוד ביום 1 באוגוסט 1939.

שעות העבודה הן כדלקמן: 9 בבוקר עד 11 לפני הצהרים, 3 אחרי הצהרים עד 5 אחרי הצהרים – מיום ראשון עד יום חמישי. 8 בבוקר עד 11 לפני הצהרים, 3 אחרי הצהרים עד 5 אחרי הצהרים – יום שישי.

העסקים שיתנהלו בסוכנות זו הם כדלקמן: מכירת בולי דואר ובולי הכנסה, קבלת ומסירת מכתבים רשומים, קבלת ומסירת חבילות דואר מהארץ ומחוץ לארץ, הוצאת ותשלום המחאות דואר פלשתינאיות (א"י), קבלת ומסירת טלגרמות ארציות ומחוץ לארץ, הוצאת רישיונות לתחנות קליטה.

בית הדואר של משק עין חרוד

סוכנות הדואר "משק עין חרוד" פעלה עד הפסקת פעילותו של דואר המנדט הבריטי ב-30 באפריל 1948.

מכתב שנשלח מקיבוץ עין חרוד ב-16 באוקטובר 1941, והוחתם בחותמת המנדטורית של "משק עין חרוד". עבור המכתב שולם סכום של 10 מיל, התעריף עבור משלוח מכתב רגיל בתוך הארץ.

בית הדואר של משק עין חרוד

המכתב נשלח ביוזמתו של ישראל אבני מתל אביב, אשר היה אספן בולים אשר הרכיב אוסף של מרבית החותמות מבתי הדואר השונים ברחבי ארץ ישראל המנדטורית.

החותמת המוטבעת על צידה האחורי של המעטפה מעידה כי המכתב הגיע לתל אביב למחרת היום, ב-17 באוקטובר 1941.

בית הדואר של משק עין חרוד

בית הדואר של קיבוץ עין חרוד שירת גם את קיבוץ תל יוסף השכן.

המכתב נשלח ב-17 בפברואר 1941 מבית הדואר של משק עין חרוד, תוך שימוש במעטפה רשמית של משק תל יוסף. עבור המכתב, שנשלח לצלב האדום בשווייץ, שולם סכום של 15 מיל, התעריף עבור משלוח מכתב בדואר יבשה לאירופה.

